

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
III Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Випуск 8

Вінниця 2019

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 9 від 04.06.2019 року)

Редакційна колегія:

Голюк О.А.,	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (<i>голова</i>)
Казмірчук Н.С.,	кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана з наукової роботи факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Демченко О.П.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Комарівська Н.О.,	кандидат філологічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Кривошия Т.М.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Лапшина І.М.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Любчак Л.В.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Пахальчук Н.О.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Родюк Н.Ю.,	кандидат філологічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Хіля А.В.,	кандидат педагогічних наук, асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Шикиринська О.В.	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Технічна редакційна колегія:

Бондарчук О.О.,	старший лаборант кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (<i>голова</i>)
Волохата К.М.,	кандидат педагогічних наук, асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Білик Т.С.,	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Карук І.В.,	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Колеснік К.А.,	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Мазур К.В.	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Осадчук С.Ю.,	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Сіваш Т.Д.,	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Стахова І.А.,	асистент кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Рецензент:

Шахов В.І.,	доктор педагогічних наук, професор кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
--------------------	--

А 43 Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 17-18 квітня 2019 р.) / за ред. О.А.Голюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2019. – Вип. 8. – 423 с.

А 43 Actual problems of the teacher's creative person forming in the context of continuity of preschool and primary education: Collection of the International Scientific Internet Conference (Vinnytsia, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 17-18 April 2019) / ed. O. Holiuk ; Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Faculty of Preschool, Primary education and Art. – Vinnytsia : Ltd «Mercury-Podillia», 2019. – Issue 8. – 423 p.

До збірника включені наукові статті з актуальних проблем професійно-творчої підготовки педагогів у контексті завдань реалізації наступності дошкільної та початкової освіти, що підготовлені викладачами і студентами України та Білорусії в межах наукового співробітництва.

Матеріали збірника адресовані викладачам і студентам ЗВО II-IV рівня акредитації, педагогічним працівникам початкової школи та закладів дошкільної освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами навчання й виховання дітей.

The collection includes scientific articles on actual issues of professional and creative training of teachers in the context of the tasks of implementing the continuity of preschool and primary education, prepared by teachers and students of Ukraine and Belarus within the framework of scientific cooperation.

The publication is oriented on lecturers and students of universities, teachers of primary school and institutions of preschool education, and everyone who is interested in problems of education and upbringing of children.

13. Савченко Ю.Ю. Роль батьків у розвитку обдарованої дитини / Ю.Ю.Савченко // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – № 3 (10). – С.32-34.
14. Юркевич В. С. Где и как учить одаренных детей [Электронный ресурс] / В. С. Юркевич. – М., 2013. – № 2. – Режим доступа : <http://www/ug/ru/archive/49390>.
15. Ludmyła Lubczak. Psychologiczno-pedagogiczna pomoc rodzinie w rozwoju sfery emocjonalnej dziecka w wieku przedszkolnym // Rodzina współczesna: portret interdyscyplinarny / pod redakcją naukową Grażyny Szabelskiej, Galiny Tarasenko. – Bydgoszcz: Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, 2014, S.420-434.
16. Lazarenko N. I. Higher Education in Ukraine: Ensuring the Quality of Education / N. I. Lazarenko, V. V. Kaplinski // International Scientific-Practical Conference Theoretical and applied researches in the field of pedagogy, psychology and social sciences: Conference Proceedings, December 28-29, 2016. Kielce: Holy Cross University. – P.98-101.

ТВОРЧЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

*Леніна Задорожна-Княгницька, доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки
Маріупольський державний університет (Україна)*

CREATIVE EDUCATION ENVIRONMENT AS A FACTOR OF THE FORMING CREATIVE PERSON OF THE FUTURE TEACHER

*Lenin Zadorozhnaya-Knyagnitskaya, doctor of pedagogical sciences, associate professor,
Head of the Department of Pedagogy
Mariupol State University (Ukraine)*

Анотація. У статті розкрито сутність освітнього середовища закладу вищої освіти як вагомого чинника формування особистості здобувача вищої освіти як майбутнього педагога. Дано характеристику складовим освітнього середовища. Виокремлено чинники, які сприяють формуванню власного досвіду творчої діяльності студентів.

Ключові слова: освітнє середовище, особистість, ресурсний потенціал, педагогічна творчість, здобувач вищої освіти.

Abstract. The article reveals the essence of the educational environment of a higher education establishment as a significant factor in the formation of the personality of the applicant of higher education as a future teacher. The characteristics of the components of the educational environment are given. The factors contributing to the formation of their own experience of students' creative activity are singled out.

Key words: educational environment, personality, resource potential, pedagogical creativity, applicant of higher education.

Вимоги, що їх висунуто Новою українською школою до вчителя, актуалізують проблему вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів. Дитиноцентричний характер освіти ґрунтується на унікальності кожного суб'єкта освітньої діяльності, на забезпеченні умов його розвитку в контексті індивідуалізованого підходу в особистісно розвивальній системі навчання, що забезпечує соціокультурний саморозвиток особистості. Метою такої освіти стає людина культури, змістом – культура як середовище, а культуротворчість – як спосіб розвитку людини в культурі [3, с. 71]. Наслідками такого підходу до професійної підготовки фахівців є професіоналізм, інтелігентність, соціальна зрілість, творча активність – тобто ті особистісні якості, що визначають спосіб життєдіяльності й соціального буття, суб'єктивний зміст і продуктивність праці вчителя [2, с. 4].

Надзвичайно важливу, в кінцевому рахунку визначальну роль у формуванні творчої особистості майбутнього вчителя відіграє освітнє середовище закладу вищої педагогічної освіти. Іммерсивність (занурення) у це середовище являє собою якість технологічної частини середовища, що забезпечує психологічний стан людини, в якому її «я» сприймає себе

овіям, включеним і взаємодіючим з деяким середовищем, що забезпечує йому безперервний потік стимулів і досвіду [6, с. 33].

Поняття «освітнє середовище» розглядається вітчизняними й зарубіжними науковцями як:

- сукупність духовно-матеріальних умов функціонування закладу освіти, що забезпечують саморозвиток вільної й активної особистості, реалізацію її творчого потенціалу [4, с. 8];

- система впливів і умов формування особистості за заданим взірцем, а також можливостей для її розвитку, що є в соціальному і просторово-предметному оточенні [8, с. 14];

- впорядкована цілісна сукупність компонентів, взаємодія та інтеграція яких обумовлює наявність у закладу освіти вираженої здатності створювати умови й можливості для цілеспрямованого та ефективного використання педагогічного потенціалу середовища в інтересах розвитку особистості всіх її суб'єктів [1, с. 76-82].

У визначенні сутності й змісту освітнього середовища, що сприяє формуванню творчої особистості майбутнього вчителя значущими є висновки В. І. Слободчикова щодо параметрів моделі освітнього середовища, якими є його насиченість (ресурсний потенціал) і структурованість (спосіб організації) [7, с. 13-15].

Ресурсний потенціал такого середовища забезпечується системою можливостей:

- матеріально-технічних (наявність спеціалізованих аудиторій, спеціального обладнання, комп'ютерної, телекомунікаційної та мультимедійної техніки, що дозволяють підвищити рівень сформованості творчих педагогічних здібностей за допомогою застосування в освітньому процесі різноманітних освітніх технологій);

- соціально-педагогічних (професорсько-викладацький склад, наявність педагогів високої кваліфікації, які забезпечують надання якісних освітніх послуг, володіють особистим педагогічним стилем, який не можна скопіювати, високо мотивовані щодо продукування творчих педагогічних розробок, постійно підвищують професійну майстерність, зацікавлені у високих результатах викладацької діяльності);

- організаційно-технологічних (побудова освітнього процесу, поєднання загальних, групових та індивідуальних форм освітньої діяльності, забезпечення взаємозв'язку аудиторної, позааудиторної та самостійної роботи, використання інноваційних методів, засобів і технологій тощо);

- репутаційних (високий соціальний статус педагогічного колективу закладу вищої освіти, конкретної кафедри та окремого педагога, глибока повага до нього з боку здобувачів вищої освіти, визнання його «психологічної ваги» й значущості, постійна робота педагогів щодо підтримання високої репутації своєї та закладу освіти в цілому).

За такого розгляду творчо насичене освітнє середовище центрує в собі завдання, зміст, організацію освітнього процесу, визначає вектор становлення та розвитку здобувача вищої освіти як творчого фахівця. Тобто воно являє собою сукупність умов (матеріально-технічних, соціально-педагогічних, організаційно-технологічних, репутаційних), що забезпечують ефективність діяльності суб'єктів освітнього процесу в цільовому, змістовому, процесуальному, результативному аспектах, відіграє значну роль у модифікації творчих педагогічних пошуків майбутнього фахівця, що розгортається внаслідок впливів середовища, взаємодії особистості здобувача вищої освіти зі складовими цього середовища.

Ресурсний потенціал творчо насиченого освітнього середовища, в межах якого здійснюється професійна підготовка, дозволяє розглядати в якості чинника освітнього впливу на суб'єкта освітнього процесу будь-який ресурс цього середовища. Отже, змінюючи їх відповідно до цілей професійної підготовки, можливо здійснювати опосередкований вплив на всі складові її процесу.

Структурованість (спосіб організації) творчо насиченого освітнього середовища забезпечується єдністю його складових: просторово-семантичної; змістово-методичної; комунікативно-організаційної [5].

Просторово-семантична складова містить у собі атрибути, що відіграють роль своєрідної зовнішньої оболонки процесу професійної підготовки та являють собою матеріально-технічну інфраструктуру закладу освіти, аудиторний фонд, етико-естетичне оформлення простору навчальних приміщень, наявність у ньому відображення традицій спеціальності, високої місії педагога тощо.

Змістово-методична складова стосується змістової сфери професійної підготовки на теоретичному (місія, візія, стратегія, цінності) та практичному (концепції навчання й виховання, освітні та навчальні програми, підручники, посібники тощо) рівнях, форм і методів, технологій її організації.

Комунікативно-організаційна складова вміщує особливості суб'єктів творчо насиченого освітнього середовища (статус, соціальні ролі, цінності, установки, стереотипи тощо), комунікативну сферу та сферу професійної взаємодії (стиль спілкування і викладання, просторова і соціальна щільність суб'єктів освіти, особливості управлінської культури, наявність взаємодії, взаємовпливу, взаємостосунків викладачів і здобувачів вищої освіти, міжособистісні стосунки тощо).

Особливу роль у забезпеченні комунікативно-організаційної складової творчо насиченого освітнього середовища відіграє особистість викладача як генератора педагогічних ідей. З огляду на зазначене, умовою, що підвищує ефективність професійної підготовки майбутніх учителів, є наявність у викладачів розвиненої здатності до педагогічної творчості, володіння методикою організації та здійснення професійної підготовки.

З огляду на зазначене, педагогічна парадигма, в межах якої здійснюється професійна підготовка майбутнього учителя як творчого фахівця, передбачає:

- співробітництво викладачів і здобувачів вищої освіти в процесі професійної підготовки, спільну продуктивну діяльність, орієнтацію на формування здатності до педагогічної творчості майбутнього фахівця;

- гуманітаризацію освіти як відмову від технократичного підходу до фахової підготовки, формування у здобувачів вищої освіти мислення, що спирається на закономірності й принципи творчої діяльності для забезпечення якості освіти;

- реалізацію професійної підготовки з урахуванням їхніх особистісних здібностей та інтересів;

- адаптивність професійної підготовки здобувачів вищої освіти, що характеризується здатністю випускників пристосовуватися до мінливих соціальних умов на основі педагогічної імпровізації, здатності шукати ефективні нестандартні вирішення педагогічних ситуацій.

Зазначене вище дозволяє розглядати творче освітнє середовище як рушійну силу самореалізації особистості майбутнього вчителя через формування власного досвіду творчої діяльності та розвитку характеристик, що відображають трансформацію зовнішніх впливів у внутрішню позицію здобувачів вищої освіти засобами ствердження соціально-педагогічного статусу суб'єктів навчання, цілеспрямованої мотивації здобувачів вищої освіти до творчої діяльності, врахування впливу особистості викладача на їх професійний розвиток, демонстрування викладачами власною поведінкою взірця для наслідування, гуманізації педагогічної взаємодії, створення на заняттях доброзичливих міжособистісних і групових взаємовідносин, атмосфери співпереживання, співпраці, мотивації успіху, формування позитивного соціально-психологічного клімату в навчальному та педагогічному колективах.

Список використаних джерел:

1. Васильєва М. П. Теоретичні основи деонтологічної підготовки педагога : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / М. П. Васильєва ; Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – 240 с.
2. Зязюн І. А. Концептуальні засади освіти в Україні / І. А. Зязюн // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2000. – № 1. – С. 3-12
3. Иванова Т. В. Культурологическая подготовка будущего учителя : моногр. / Г. В. Иванова. – Киев : ЦВП, 2005. – 282 с.

4. Калашнікова С. А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки управлінців-лідерів в умовах сучасних суспільних трансформацій : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія і методика управління освітою» / С. А. Калашнікова. – Київ, 2011. – 36 с.
5. Кулюткин Ю. Образовательная среда и развитие личности / Ю. Кулюткин, С. Тарасов // Новые знания. – 2001. – № 1. – С. 6-7
6. Сергеев С. Ф. Обучающие свойства среды : смена парадигмы / С. Ф. Сергеев // Школьные технологии. – 2008. – № 2. – С. 25-33
7. Слободчиков В. И. Структура и состав образовательной сферы: категориальный анализ / В. И. Слободчиков // Психология обучения. – 2010. – № 1. – С. 4-24
8. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

Тетяна Лаврухіна, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О.В.Колосова, кандидат педагогічних наук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

APPLICATION OF GAMING TECHNOLOGIES WITH THE AIM OF ACTIVIZATION THE ACTIVITY OF THE CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENT

Tatyana Lavrukhina, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті висвітлюються сучасні підходи до організації і забезпечення ефективного педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей з порушеннями слуху. Розкривається вплив ігрових технологій на всебічний гармонійний розвиток дітей з порушенням слуху, зокрема на розвиток пізнавальних інтересів, розумових процесів і позитивної мотивації до навчання.

Ключові слова: діти з порушенням слуху, ігрові технології, сюжетно-рольові ігри, інтелектуальні ігри.

Abstract. The article highlights modern approaches to the organization and provision of effective pedagogical support for the activity of children with hearing impairments. The influence of gaming technologies on the comprehensive harmonious development of children with hearing impairment, in particular on the development of cognitive interests, mental processes and positive motivation for learning, is revealed.

Keywords: hearing impaired children, gaming technology, story-role games, intellectual games.

Інтенсивний розвиток українського демократичного суспільства, реформаційні процеси в усіх сферах його життєдіяльності і розширення інформаційного простору вимагають від підростаючого покоління вміння ефективно засвоювати нові знання та орієнтуватись у швидкоплинному потоці інформації. Саме тому пріоритетним завданням у трансформації сучасного освітнього соціуму постає активізація суб'єктної позиції учнів у навчальному процесі і забезпечення високої результативності їхньої навчальної діяльності.

Питання навчальної діяльності школярів, становлячи основу і фундамент процесу навчання, належить до «вічних» психолого-педагогічних проблем, які з часом не втрачають своєї актуальності, вимагаючи постійної пильної уваги і подальшого розкриття. У психолого-педагогічній літературі навчальна діяльність школярів розглядається як розвиток здібностей, нових якостей (Л.Виготський, С.Рубінштейн); засвоєння знань на підставі дій, що їх здійснює суб'єкт (П.Гальперін); специфічний вид навчальної діяльності (В.Давидов, Д.Ельконін); тип провідної діяльності (поряд із грою та працею), в якій формується сама